Alapító munkásőrök

A kiképzési munkatárs

Két év a nyugdíjig, 40 éves párttagság, 30 év a munkásőrségben. Számok, és ami a számok mögött van? A történet, Kovács Antal, a KSZV munkaügyi előadójának története. Ő is az elsők között fogott fegyvert a néphatalom megvédésére.

Hogy is kezdődött? Volt egyszer egy fiatalember Deszken, akinek édesapja a felszabadulás után a község első párttitkára volt. Otthon gyerekfejjel hallotta: néphatalom, munkásosztály, parasztság, szövetkezés. 1948-ban önként vállalta a katonai szolgálatot. Hadnagyként szerelt le. 1955—56-ban függetlenített pártmunkás.

1957 márciusában megérkezik a hír Deszkre is, megkezdődhet a munkásőrség szervezése. Mint pártmunkás és katonaviselt ember, azonnal tudja, hogy ott a helye. A miért kérdésre egyszerű a válasza:

„Hogy megvédjük magunkat, hogy hitet tegyünk a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány mellett. Az én pártomat képviselem, azt a pártot, amelyben őszinte meggyőződéssel hittem és hiszek. Huszonhét évesen a falugyűlésen is felszólaltam, amikor arról folyt a vita, maradjon, vagy szűnjön meg a földművesszövetkezet. Elmondtam, még egyszer nem adhatjuk ki a kezünkből azt, amit már egyszer megszereztünk! Meggyőztem őket!"

1958-tól 1970-ig a Tisza—Maros Szögi Vízgazdálkodási Társulás vezető adminisztrátoraként dolgozott. Majd a KSZV — Szegedre költözött családjával együtt. Mint munkásőr, még Deszken raj-, szakasz-, a 60-as években századparancsnok. 1972-ben kerül a Móra Ferenc egységtörzsbe. A párt fontos társadalmi megbízatást ad számára, kiképzési munkatárs lett. Erről a feladatról így beszél:

„A leendő munkásőrök féléves kiképzésben részesülnek, mielőtt esküt tesznek. Ekkor, ezalatt szerzik meg azt a politikai, szakmai alapokat, amelyek fontos elemei az egységkiképzésnek, a tényleges társadalmi szolgálat ellátásához."

És hogy mi változott az eltelt 30 év alatt? Kezdetben sok volt a munkásőrök között a gazdasági, állami vezető. A konszolidációval, a gazdasági munka előtérbe kerülésével ma már kevesebben vállalják közülük, és ez természetes. Mindenkinek saját munkaterületén kell megvívni harcát a közös cél érdekében.

Emlékei között erősen él az 1970-ben, a Tisza-völgyet fenyegető árvízkor a töltéseken végzett egy hónapos szolgálat. A család segítségével ezt a feladatot is sikeresen oldották meg.

Befejezésül megkérdeztem, melyik kitüntetésére a legbüszkébb? A válasz: „Mindegyikre, de talán az 1967-ben kapott Haza Szolgálatáért Érdemrendre, mert ez volt az első, és a „30 éves Szolgálatért Érdemrendre", amelyet legutóbb január 10-én, az egységgyűlésünkön vehettem át."

Cz. J.

Nem sikerült megegyezni

Kinek járt rosszul az órája?

A Szegedi Órás-, Ékszerész-, Könnyűfém Kisszövetkezet az év elején felmondta órajavító részlegét, mert kellő jövedelmezőség híján nem tarthatta fenn tovább. Az áremelésre vonatkozó kérelmet az árhatóságok visszautasították, ezután a szövetkezet az üzletekben dolgozóknak ajánlotta fel a műhelyeket, akik ezentúl kisiparosként folytatják tovább ezt a szolgáltatást. A megrendelő mindebből annyit érzékelhet, hogy a korábbinál vaskosabb összeget kénytelen fizetni, ha órája meghibásodik.

A szövetkezet érvei

— A szövetkezetet 1951-ben az órások alapították — kezdi a beszélgetést *Lengyel István* elnök. — Később bővült a tevékenységünk ékszergyártással és alumíniumöntéssel. Ma már a termelés 80 százalékát az ékszerészek hozzák.

— *Milyen volt az órások részesedése a munkából, és a nyereségből?*

— A 140 milliós évi árbevételből 105 milliót az ékszerrészleg, 33—34 milliót az öntöde hozott, és csak 700 ezret produkált az órajavítás. Nyeresége azonban ennek a tevékenységnek az elmúlt két esztendőben már nem is volt.

— *Mi okozta, hogy „eltartottak" lettek az órások a szövetkezeten belül?*

— Utoljára hat évvel ezelőtt változtak ennek a szolgáltató tevékenységnek az árai. Akkor álltunk át a 64 forintos rezsióránkra. Ebből kellett volna kigazdálkodni mindent. Sajnos, nem sikerült. Az országos kisipari átlag tudomásom szerint 100—130 forint óránként.

— *Úgy tudom, kérték a rezsióránk felemelését...!*

— De nem jártunk sikerrel. A városi tanács ipari osztálya nem tartotta indokoltnak kérésünket.

— *Ezért „árusították" ki az üzleteket?*

— Elsősorban ezért. De az is fontos szempont volt, hogy a szövetkezeten belül is egyre többen méltatlankodtak, hogy az órások nem járulnak hozzá a közös eredményhez. Két éve kisszövetkezet lettünk. A létszám korlátozott. A fejlesztéseket a másik két területen képzeltük el, mert ezek nagyobb nyereséget, a tagságnak pedig jobb jövedelmet jelentenek.

— *Hány üzletet adtak el?*

— Nyolc órásüzletünk volt Szegeden. Kettőt már korábban becsuktunk, hatot adtunk el az elmúlt év végéig.

Ami bejött a réven, elmegy a vámon...

Az órásüzletek néhány esztendeje átalánydíjas elszámolási rendszerben dolgoztak. Azaz bizonyos előre vállalt összeget be kellett fizetni a szövetkezet kasszájába az üzletben dolgozóknak, a többi a saját hasznuk, fizetségük volt. Akadt olyan szakember, aki 35 éves gyakorlattal mindössze 2800 forintos fizetést tudott felmutatni. Ugyanakkor a szövetkezet másik két részlegében 6—6 és fél ezer körül alakult tavaly az átlagkereset. S bár az órások jövedelme a kimutatott fizetésnél minden bizonnyal jóval magasabb volt, mégis bizonytalan egzisztenciának számított órát javítani. Ebben az üzemelési formában ugyanis már nem számított bűnnek, ha valaki „saját zsebre" vállalt javítást. Csakhogy a bevétel az üzletek önfenntartására sem volt elegendő. A szövetkezet mindenesetre „sportszerűen" szeretett volna eljárni tagjaival. Felajánlotta, hogy megvehetik a benne dolgozók a műhelyeket. Négyezer forintot kért négyzetméterenként a belvárosi üzletekért, ami igencsak méltányosnak tűnik. Csakhogy...

— Az üzletek bérleti díját az IKV januártól az eddigi 570 forint helyett 2300-ra emelte — mondja Gyuró József órás.

— *És a rezsiórabér hogyan változott?*

— Hatvanötről kilencvenöt forintra emelhettük fel.

— *Csökkent a forgalom?*

— Úgy tűnik, igen. A kvarcórákat nemigen javíttatják, inkább újat vesznek, ha meghibásodik. Az elemcserét is elvégzik a tulajdonosok maguk.

— *Jobban jártak azzal, hogy kisiparosok lettek?*

— Húsz évet „húztam le" a szövetkezetben. Szívesen maradtam volna. Ezentúl az emelkedő rezsiköltségek és a csökkenő forgalom között teljesen magunkra maradtunk. Amit nyertünk a réven, előbb-utóbb elmegy a vámon.

Ha visszajöttek volna...

„Az órajavítási díjtételek emelését az ipari osztály nem tartja indokoltnak. A kisszövetkezet gazdasági mutatói évről évre dinamikusan emelkednek. Amennyiben a kisszövetkezet nem áll el áremelési szándékától, forduljon az Országos Anyag- és Árhivatalhoz" — írja válaszlevelében a szövetkezet kérelmére a városi tanács 1985. június 4-én.

— *Miért ez a merev elutasítás?*

— Szóban már többször megkerestek bennünket a szövetkezettől — mondja *Csonka Miklós*, az ipari osztály vezetője. — Tavaly januárban nem tudtunk dűlőre jutni. Abban maradtunk, egy hónap múlva ismét keressenek meg bennünket. Nem jöttek. Ezután küldtük ki ezt a levelet.

— *Mit kértek?*

— Az órajavítási tarifa 22,6 százalékos emelését, az ékszerjavítási díjtételek 75—78 százalékos emelését.

— *Mi volt az elutasítás alapja?*

— Megvizsgáltuk, összehasonlítottuk, hogy az állami cégek mennyiért vállalják ugyanezt, hogy az arányos árat meg tudjuk határozni. Kiderült, hogy a szövetkezet már addig is közel ötven százalékkal többért vállalta ugyanazt.

— *A kisipari árnál viszont jóval alacsonyabban!*

— Ez is igaz. Valójában mi hajlandóak lettünk volna tárgyalni az áremelésről, egy szerényebb korrekciót indokoltnak tartottunk volna. Ha visszajöttek volna, bizonyára megegyezünk. Hiszen a szövetkezet nyereséges volt. A többi tevékenység változatlanul „eltarthatta" volna az órásokat.

— *A tagoknak nem ez volt a véleményük.*

— Nekik is igazuk van. De a szolgáltatások többsége nem túlzottan nyereséges, senki sem szívesen foglalkozik velük.

Ez is igaz. Lehet, hogy csak néhány órát kellene megigazítani? S akkor talán egyformán járna a megrendelőé, a szolgáltatóé és a hivatalé.

Rafai Gábor

Készül az új földtörvény

Egyenrangú az állami és szövetkezeti tulajdon

A földre vonatkozó jogszabályok, s azok módosításai ma már szinte áttekinthetetlenek. Ám már készül az új kódex, megjárta a társadalmi fórumokat, s a törvény tervezetét megtárgyalta az Országgyűlés mezőgazdasági bizottsága. Hamarosan a Minisztertanács elé kerül, majd az Országgyűlés tavaszi ülésszakán válik törvénnyé, ha a képviselők elfogadják.

— A törvénytervezet bevezető rendelkezései között egy lényeges újdonságról feltétlenül érdemes szólni — mondja Jójárt László, az Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal osztályvezetője. — Ezután a föld rendeltetése számít majd, s nem az, hogy hol fekszik, bel-, kül- vagy éppen zártkertben. Ha tehát termőföldről beszélünk, akkor bárhol is fekszik, a termőföldre vonatkozó jogszabályok az érvényesek.

— *Változnak-e az állami földre vonatkozó szabályok?*

— Az állami föld továbbra is egységes és oszthatatlan, s csak állami vagy társadalmi szervezet kezelheti. Ám az új törvény által megvalósulna az állami és a szövetkezeti föld egyenrangúsága. Tehát a földtulajdon kölcsönösen átruházhatóvá válik. Eddig ugyanis csak a szövetkezeti földből lehetett állami, most ez fordítva is igaz lesz.

— *A mezőgazdasági szövetkezeteknek leginkább az okoz gondot, hogy évek óta használt állami földek tulajdonjogát nem szerezhetik meg, s így azt bármikor, kártérítés nélkül visszavehetik tőlük.*

— Valóban, ez is rendezésre váró gond volt, s az új törvény szerint ezután majd megválthatják az általuk használt állami földet. Egyetlen korlátozást ismerünk el, ha arra a földdarabra a rendezési terv, vagy a helyi tanács végrehajtó bizottságának határozata alapján a tanács 10 éven belül igényt tart. És a tsz-nek arra is lesz lehetősége, hogy a tanácsi kezelésben levő állami földeket átvegye.

— *A tartós földhasználatra vonatkozó szabályok is sok vitára adtak okot, holott ez a forma egyre népszerűbbé válik.*

— Az a szabály ezután sem változik, hogy a föld építkezés céljára, vagy gazdasági tevékenységre adható tartós használatba. Eddig úgy volt, hogy az építmény tulajdonjogával együtt a tartós földhasználatot átruházhatta a mindenkori tulajdonos. Ezután a gazdasági tevékenység céljára használatba vett földet is átadhatja az ültetvénnyel, növényekkel együtt. És eddig az is sok bonyodalmat okozott, hogy ki adhat engedélyt a tartós használatban álló földön létesített építmény bővítéséhez, újabb épületek emeléséhez, ha azt nem a tulajdonos, hanem a fia, rokona kívánja megtenni. Egyébként a tanács lett volna az engedélyező, tehát aki tartós használatba adta a földet, de sokszor meg sem kérdezték, vagy csak utólag, amikor már állt a ház. Ezután a tartós földhasználó maga engedélyezheti az építést, s az ugyancsak bejegyeztetheti magát. Ugyancsak sok problémát okozott, hogy a tsz csak a tagjának, alkalmazottjának adhatott földet tartós használatba, így ha a férj ebbe a körbe tartozott, s a feleség nem, akkor nem jegyezhették be őket a tartós használatba vett földön létesített épületre tulajdonostársként. A törvény szerint ezután erre is mód nyílik.

— *Régóta vitatott a földtulajdonra, tehát a telek-, lakás- és üdülőszerzésre érvényes jogszabály...*

— A szerzés mértéke továbbra is korlátozott, de több körülmény megítélése változik. Eddig például, ha valaki a megengedett mértéken felül földet örökölt, akkor a régit vagy az újat el kellett adnia. Ezután viszont meghatározott mértékig megtartható lesz a többlettulajdon, tehát a lakás, üdülőtelek, termőföld, ha az nem a tulajdonszerzésre vonatkozó jogszabályok megsértésével, hanem öröklés, örökbefogadás, vagy házasságkötés által került a család tulajdonába. Ha tehát mindkét házasulandónak van lakása, akkor azt nem köteles ezután eladni.

— *A társadalmi vitákon többen is nagyobb védelmet kértek a földnek, hogy a mindenkori tulajdonosa ne szipolyozhassa ki, az ne veszítsen az értékéből...*

— Eredeti szándékunk szerint is nagyobb hangsúlyt kap a földvédelem, s a társadalmi fórumok csak megerősítettek bennünket abban, hogy jó úton járunk. Jóval szigorúbb jogszabályok védik majd a földet. A művelési ágat — az indokolt körben — változatlanul csak hatósági engedély birtokában lehet megváltoztatni, tehát a jó minőségű szántóból nem csinálhatnak máról holnapra legelőt. Ha más célra használták a földet, s az a tevékenység megszűnik, akkor kötelesek a földet újraművelésre alkalmassá tenni. S azt a földet sem lehet műveletlenül hagyni, ahol egyébként majd házat vagy mást épít a tulajdonos. Az építkezés kezdetéig azt is művelni kell. És természetesen azok a vállalatok, amelyek ipari, közlekedési vagy más célra földet vonnak el, kötelesek az után járulékot fizetni. Azok pedig, akik tevékenységükkel rontják a föld minőségét, bírságot fizetnek majd. Ezek a pénzek a központi földvédelmi alapba kerülnek, s ebből kívánjuk finanszírozni a rekultivációs és meliorációs munkákat.

Dalia László

Gumin fut a villamos

Moszkvában befejezték az új konstrukciójú villamospályák első szakaszának építését. Ezeken a pályákon gumipárnára rakják a síneket. A számítások szerint ezzel felére csökken a zajszint.

A moszkvai városi közlekedés szakemberei úgy vélik, hogy ágazatuk jövőjét a síneken haladó elektromos közlekedési eszközök fogják meghatározni. Ennek egyszerű okai vannak: először, az ilyen közlekedés nem szennyezi a környezetet, másodszor pedig megszervezése automatizálható. Ezért a moszkvai városi közlekedés fejlesztési tervei jelentős mértékben a villamoshálózat bővítésére irányulnak.

Mirelitkülönlegességek

Az ipar mindenekelőtt a zöldségfélékből növeli a készleteket. Az áru beszerzésére a szerződéseket termelőpartnereikkel jórészt már megkötötték. A hűtőüzemeket 54 állandó mezőgazdasági nagyüzemi partner szolgálja ki az idén is, mellettük azonban — a korábbinál nagyobb mértékben — a kistermelők áruját is fogadják, a téeszek, illetve az áfészek közreműködésével. A kistermelők adják 1987-ben a feldolgozott gyümölcsnek több mint a felét, a zöldségféléknek mintegy 10 százalékát. A termelők ösztönzésére az ipar a tavalyihoz képest, átlagosan 3-4 százalékkal emelte a termelői árakat. Mindenekelőtt a legkelendőbb kertészeti termékekért kapnak többet a gazdaságok, kistermelők; közöttük olyan cikkek vannak, amelyek keresettek a világpiacon, mivel egynémelyikük igazi csemegének, különlegességnek számít.

A hagyományos cikkek mellett jó piaca van külföldön a zöld spárgának, ennek termelését az idén megháromszorozzák. Újdonság a mini kukorica, ezt főleg a skandináv piacra szánják. A megrendeléseknek megfelelően, hozzálátnak az úgynevezett korongrépa fagyasztásához — ezt a hagyományostól eltérő formában, korong alakúra szeletelik —, és kínálják majd a mini répát is, amely alig kisujjnyi hosszúságú. E termékek közül többet is lényegesen kedvezőbb feltételekkel lehet értékesíteni külföldön, mint például a málnát, amely különben a hűtőipar egyik legkeresettebb cikke.

A hűtőiparban folytatódik a rekonstrukció, és több üzemben korszerű gépeket, berendezéseket szerelnek fel. Székesfehérvárott befejeződik a 300 millió forintba kerülő üzembővítés, korszerűsítés. A győri és a bajai hűtőház rekonstrukciója az idén is munkát ad. Az ipar új elosztóhűtőház építését tervezi a fővárosban, a régi létesítmény ugyanis elavult, felújítására — jelenlegi formájában — nincs lehetőség.

A gépészeti újdonságok közül javítja az értékesítési lehetőségeket a dunakeszi üzem új brokkolivonala, valamint a békéscsabai hűtőház komplett spárgafeldolgozó gépsora. Korszerű csomagológépeket is beszereznek, ezekkel például a kisebb adagú készítmények arányát növelik, alkalmazkodva a fogyasztói igényekhez. Automata mérlegeket szereznek be, ezekkel a szabványok minden eddiginél pontosabb betartását érik el. A hűtőipar tavaly gázkromatográfot vásárolt a termékek vegyelemzésének gyorsítására, a készüléket az idén különböző berendezésekkel egészítik ki.

A magyar hűtőipar üzemei 1987-ben a keresletnek megfelelően látják el a belkereskedelmet áruval. Új cikkek egész sorával jelentkeznek, mindenekelőtt a tésztafélék választékát bővítik. Ilyen lesz például a Ravioli — a hússal töltött tésztafélé —, továbbá a milánói makaróni, a császármozsa és az újabb házias rétesek. (MTI)